

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 25 kwietnia 2017 roku M. K. i G. K. wnieśli o zasądzenie na ich rzecz od (...) S.A. z siedzibą w W. kwoty 78.379,45 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia doręczenia pozwu oraz kosztami postępowania. W uzasadnieniu powodowie wskazali, że dochodzą od strony pozwanej zwrotu nienależnego świadczenia, tj. równowartości bezpodstawnie pobranych od powodów kwot w oparciu o zawarte w umowach kredytu niedozwolone postanowienia umowne. Powodowie wskazali, że pozwany Bank pobierał od powodów zawyżone raty spłaty kredytu – kredyt choć udzielony i spłacany był w złotych, był na podstawie zastrzeżenia umownego waloryzowany kursem franka szwajcarskiego ustalonym jednostronnie przez bank.

(pozew k. 2-16)

Pozwany Bank wniósł o oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego kosztów postępowania. W opinii pozwanego umowa kredytu zawarta z powodami, w której kwota kredytu w złotych polskich została wyrażona w walucie obcej ((...)), nie jest sprzeczna ani z art. 69 Prawa bankowego ani z art. 358¹ § 5 k.c. oraz nie narusza zasady określoności świadczenia. Podniesiono zarzut nieudowodnienia roszczenia przez powodów oraz zarzut przedawnienia się części roszczeń wskazując, iż termin przedawnienia roszczeń z tytułu nadpłaconych rat kredytu kończy się z upływem trzyletniego okresu.

(odpowiedź na pozew k. 128-189)

Do zakończenia postępowania strony podtrzymały swoje stanowiska procesowe.

(protokół rozprawy z 7 maja 2018 roku k. 462, zapis cyfrowy 00:29:25-00:38:47)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W 2007 roku M. K. i G. K. chcieli zaciągnąć kredyt celem sfinansowania zakupu i remontu nieruchomości. Powodowie odbyli 2-3 spotkania z przedstawicielem pozwanego banku, na których omówiono rodzaje dostępnych kredytów. Przedstawiciel pozwanego banku przedstawił im w pierwszej kolejności ofertę kredytu hipotecznego w złotych polskich. Kredyt złotówkowy wymagał jednak wkładu własnego, którego powodowie nie mieli. Po zapoznaniu się z ofertą powodowie dokonali wyboru oferty kredytu denominowanego w walucie obcej - (...). Ustalili limit kredytowy, na jaki było ich stać i do tego dopasowali raty. Przedstawiciel banku przekonywał ich o stabilności tej waluty.

(przedwstępna umowa sprzedaży k. 209-210, wniosek o udzielenie kredytu k. 211-218, oświadczenie k. 221, zeznania powoda na rozprawie 11 grudnia 2017r. k. 391v, zapis cyfrowy 00:28:47-00:47:17, zeznania powódki na rozprawie 11 grudnia 2017 r. k. 392, zapis cyfrowy 00:47:17-00:52:59)

W dniu 23 marca 2007 roku małżonkowie M. K. i G. K. zawarli z pozwanym Bankiem umowę nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem franka szwajcarskiego ((...)) na kwotę 469.480 zł. Kwota kredytu wyrażona w walucie waloryzacji na koniec dnia 9 marca 2007 roku według kursu kupna waluty z tabeli kursowej banku wynosiła 200.298,64 CHF. Spłata kredytu miała nastąpić w 360 miesięcznych równych ratach kapitałowo-odsetkowych. Cel kredytu stanowiło finansowanie zakupu zabudowanej działki gruntu o nr ewidencyjnym 156/3 położonej w miejscowości W., ul. (...), finansowanie prac remontowych oraz opłat okołokredytowych. Na dzień wydania decyzji kredytowej przez Bank oprocentowanie kredytu w stosunku rocznym wynosiło 3,33%, zaś marża banku stanowiła 1,1% (§ 1.8 umowy). W § 10 umowy wskazano, że wysokość zmiennej stopy procentowej w dniu wydania decyzji kredytowej ustalona została jako stawka bazowa LIBOR 3M z dnia 27 lutego 2007 roku powiększona o stałą w całym okresie kredytowania marżę banku w wysokości 1,1%. Kredytobiorcy zobowiązywali się zwrócić kwotę kredytu w walucie polskiej - po uprzednim przeliczeniu każdej z rat wg kursu sprzedaży (...) z tabeli kursowej banku obowiązującego na dzień spłaty z godziny 14.50 (§ 11.4 umowy). W § 12 kredytobiorcy upoważnili bank do pobierania

środków pieniężnych na spłatę kapitału i odsetek z tytułu udzielonego kredytu z rachunku wskazanego w umowie, z zastrzeżeniem, że zlecenie to jest nieodwołalne i wygasa po całkowitym rozliczeniu kredytu.

W § 29 umowy zawarto oświadczenie kredytobiorców, że zostali oni dokładnie zapoznani z warunkami udzielania kredytu złotowego waloryzowanego kursem waluty obcej, oraz że są oni świadomi, że z kredytem waloryzowanym związane jest ryzyko kursowe, a jego konsekwencje wynikające z niekorzystnych wahań kursu złotego wobec walut obcych mogą mieć wpływ na wzrost kosztów obsługi kredytu.

(umowa k. 25-32, oświadczenie k. 34)

Powodowie przeczytali umowę przed podpisaniem. Mieli świadomość, że wysokość rat będzie zależna od kursu franka szwajcarskiego. Liczyli się z tym, że rata może być wyższa o 100-200 zł.

(zeznania powoda na rozprawie 11 grudnia 2017r. k. 391v, zapis cyfrowy 00:28:47-00:47:17, zeznania powódki na rozprawie 11 grudnia 2017 r. k. 392, zapis cyfrowy 00:47:17-00:52:59)

Załącznik do umowy stanowił harmonogram spłat kredytu.

(harmonogram k. 231-232)

Umowa kredytu została zawarta z wykorzystaniem wzorca umownego stosowanego przez mBank, do umowy miał zastosowanie „Regulamin udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych dla osób fizycznych”. Z wyjątkiem postanowień dotyczących kwoty udzielonego kredytu oraz wysokości marży i prowizji, treść postanowień Umowy kredytowej została zaczerpnięta z wzorca stosowanego przez Bank bez modyfikacji i indywidualnego uzgodnienia.

(umowa k. 25-32, regulamin k. 36-45, zeznania powoda na rozprawie 11 grudnia 2017r. k. 391v, zapis cyfrowy 00:28:47-00:47:17, zeznania powódki na rozprawie 11 grudnia 2017 r. k. 392, zapis cyfrowy 00:47:17-00:52:59)

W dniu 4 kwietnia 2007 roku pozwany bank dokonał wpłaty 340.000 zł na rachunek sprzedawcy wskazany przez powodów.

(wniosek o odblokowanie środków k. 229, potwierdzenie wykonania operacji k. 230)

Zgodnie z upoważnieniem zawartym w § 12 umowy pozwany bank dokonywał przeliczenia wysokości raty kapitałowo-odsetkowej, którą następnie pobierał z konta powodów wskazanego w umowie kredytowej.

(zaświadczenie o dokonanych spłatach k. 46-50, zaświadczenie o wysokości oprocentowania kredytu k. 51-52)

Początkowo rata stanowiła łącznie kwotę 2.100-2.200 zł. Obecnie rata wynosi 2.600-2.700 zł. Powodowie nadal spłacają kredyt w wysokości wyliczanej przez bank.

(zeznania powoda na rozprawie 11 grudnia 2017r. k. 391v, zapis cyfrowy 00:28:47-00:47:17, zeznania powódki na rozprawie 11 grudnia 2017 r. k. 392, zapis cyfrowy 00:47:17-00:52:59)

Od daty uruchomienia kredytu do dnia 28 lutego 2017 roku powodowie uiścili na rzecz banku kwotę 195.464,30 zł z tytułu rat kapitałowych oraz kwotę 80.100,42 zł z tytułu rat odsetkowych. Przy nieuwzględnieniu waloryzacji umownej należność kapitałowa powinna stanowić kwotę 132.326,88 zł zaś należność z tytułu odsetek 64.942,01 zł. Nadwyżka pomiędzy kwotą pobraną przez bank, a kwotą należną przy wykonywaniu umowy bez indeksacji stanowi 79.564,96 zł.

(zestawienie k. 53-56 skorygowane zestawieniem k. 397-400)

Powodowie są osobami fizycznymi, zaś zawarta przez nich z Bankiem umowa kredytowa pozostaje bez żadnego związku z ich działalnością gospodarczą lub zawodową.

(bezsporne)

Odpis pozwu w sprawie niniejszej doręczono stronie pozwanej 15 maja 2017 roku.

(pismo procesowe k.107)

Powyższe ustalenia zostały poczynione na podstawie dokumentów złożonych do akt sprawy, oraz dowodu z przesłuchania powodów. Wiarygodność złożonych do akt sprawy dowodów z dokumentów nie była kwestionowana przez żadną ze stron i wobec braku jakichkolwiek zastrzeżeń co do jej kompletności i autentyczności Sąd uznał ją za w pełni miarodajną dla potrzeb ustaleń faktycznych w sprawie. Okoliczności dotyczące stanu faktycznego pozostawały niesporne między stronami.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Osią sporu w rozpoznawanej sprawie pozostawała kwestia abuzywności postanowień umowy kredytowej dotyczących waloryzacji wysokości kredytu zaciągniętego przez powodów oraz wysokości rat spłaty w relacji do waluty obcej. Powodowie starali się wykazać, że postanowienia dotyczące waloryzacji należało uznać za nieważne, zaś pozwany bank zwracał uwagę na okoliczność, że kredyt udzielony powodom od początku był kredytem waloryzowanym do kursu waluty obcej, postanowienia umowne dotyczące waloryzacji sformułowane zostały prostym i zrozumiałym językiem, nadto każdorazowa zmiana stopy procentowej płaconej przez klienta była uzasadniona, zaś powodowie każdorazowo o takiej zmianie byli informowani – nie mogło zatem dojść do naruszenia praw konsumentów.

Odnosząc się do podniesionego przez stronę pozwaną zarzutu przedawnienia roszczenia należało wskazać, że powodowie domagali się niniejszym pozwem zwrotu świadczenia nienależnego, które w swej naturze nie stanowi świadczenia okresowego. Roszczenie o zwrot nienależnego świadczenia powstaje w chwili jego dokonania na podstawie uznania umowy za niewiążącą, a wyłącznym wyznacznikiem jego wysokości jest wartość przysporzenia. Termin jego wymagalności wynosi zatem 10 lat, a początek biegu terminu przedawnienia wyznacza art. 120 § 1 k.c. Roszczenie powodów podlega 10-letniemu okresowi przedawnienia od chwili, gdy stało się wymagalne. Zatem w niniejszej sprawie zarzut przedawnienia należało uznać za chybiony.

Umowa kredytu bankowego jest umową nazwaną (art. 69 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku Prawo bankowe). W art. 69 ust. 2 prawa bankowego wskazano, jakie niezbędne (obligatoryjne) postanowienia powinny być zawsze ujawnione w tej umowie bankowej. (...) konstrukcyjnych tej umowy należy poszukiwać w art. 69 ust. 1 prawa bankowego, zgodnie z którym bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej i zwrotu wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty. Oznacza to, że bank zobowiązuje się do wydania określonej sumy pieniężnej, a kredytobiorca – do zwrotu wykorzystanej sumy kredytu i zapłacenia odsetek kapitałowych.

Zawarta przez strony niniejszego postępowania umowa kredytu hipotecznego stanowi – „umowę kredytu indeksowanego”. Bank udostępnił kredytobiorcom określoną sumę kredytową w złotych, przy czym jej wysokość była określana (indeksowana) według kursu danej waluty w dniu wydania. Ustalenie takie następowało też w celu określenia wysokości rat kredytowych, do których kredytobiorcy mieli być zobowiązani w okresie trwania stosunku kredytowego. W dniu płatności konkretnych rat, rata każdorazowo miała być przeliczana zgodnie z umową na złote stosownie do kursu danej waluty, tj. po kursie jej sprzedaży kontrahentowi banku. Tak ujęta „umowa kredytu indeksowanego” mieści się w konstrukcji ogólnej umowy kredytu bankowego i stanowi jej możliwy wariant (art. 353¹ k.c. w zw. z art. 69 prawa bankowego).

Rozważania rozpocząć trzeba od zaznaczenia, że za wyjątkiem jednoznacznie sformułowanych postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, pozostałe postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nieuzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (art. 385¹ § 1 k.c.). Warunkiem uznania określonej klauzuli

umowy za niedozwolone postanowienie umowne jest stwierdzenie, iż zostały spełnione następujące przesłanki: a) umowa została zawarta z konsumentem, b) postanowienie umowy nie zostało uzgodnione z nim indywidualnie, c) postanowienie kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy, d) postanowienie nie dotyczy głównych świadczeń stron.

Przepis art. 385¹ § 1 k.c. odnosi się wyłącznie do niedozwolonych postanowień umownych zamieszczonych w umowach zawieranych z konsumentem w rozumieniu art. 22¹ k.c., za którego uważa się osobę fizyczną dokonującą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową. Powodowie zawarli umowę w celu zaspokojenia swoich potrzeb mieszkaniowych. Umowa nie była bezpośrednio związana ani z ich działalnością gospodarczą ani zawodową. Nie ulega zatem wątpliwości - co w rozpoznawanej sprawie nie było sporne - że powodom przysługuje status konsumentów.

Ochrona interesów ekonomicznych konsumentów realizowana jest w szczególności w drodze Dyrektywy Rady nr 13/93 z dnia 5 kwietnia 1993 roku o nieuczciwych klauzulach w umowach konsumenckich. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem i poglądami doktryny implementacja dyrektywy powinna realizować doktrynę *effet utile*, czyli dążenia do faktycznego skutecznego postanowień dyrektywy, a nie tylko formalnego jej wprowadzenia. Orzecznictwo zaś Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości formułuje nakaz interpretacji prawa krajowego w duchu litery i celów dyrektyw.

Warunkiem uznania postanowienia umownego za niedozwolone jest niezgodnienie jego treści z konsumentem, co w szczególności odnosi się do postanowień przejętych z wzorca umowy zaproponowanego mu przez kontrahenta (art. 385¹ § 3 k.c.). Zrealizowanie wymogu indywidualnego uzgodnienia postanowienia nie może sprowadzać się do zapoznania konsumenta z treścią wzorca czy wyrażenia przez niego zgody na włączenie postanowienia do umowy. Za indywidualnie uzgodnione należy bowiem uznać takie klauzule, na których treść konsument mógł wpływać. Wypełnienie tego warunku nie realizuje się jednak wyłącznie we wspólnym wypracowaniu kształtu lub treści porozumienia w drodze rokowań czy negocjacji. Rzeczywisty wpływ konsumenta może wyrażać się w różny sposób - nie tylko poprzez uczestnictwo w kształtowaniu treści postanowienia. Za indywidualnie uzgodnione uznaje się także i takie klauzule, których włączenie do umowy zaproponował sam konsument (por. wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z 16 sierpnia 2010 roku, XVII AmC 727/09, niepubl.).

W rozpoznawanej sprawie powodowie kwestionowali klauzule waloryzacyjne pod kątem ich abuzywności. Zdaniem powodów uregulowanie wysokości rat kredytu poprzez ustalenie zasad rozliczania wpłat w oparciu o wyznaczone przez powoda kursy kupna i sprzedaży franka szwajcarskiego naruszało zasadę ekwiwalentności świadczeń, gdyż tym sposobem powodowy bank zapewnił sobie możliwość uzyskania korzyści finansowych i przeniósł na powodów całe ryzyko kursowe.

Z zakwestionowanych postanowień wynika, że podstawy przeliczania kredytu (z PLN na (...)) oraz rat kredytu (z (...) na PLN) miało odbywać się według tabeli kursowej pozwanego (w konkretnej dacie oraz godzinie). Pozwany tak redagując wskazane postanowienia przyznała sobie prawo do jednostronnego regulowania wysokości rat kredytu waloryzowanego kursem (...) poprzez wyznaczanie w tabelach kursowych kursu sprzedaży franka szwajcarskiego oraz wartości spreadu walutowego (rozumianego jako różnica pomiędzy kursem sprzedaży a kursem zakupu waluty obcej). Na mocy wskazanego postanowienia bankowi zostało przyznane uprawnienie do określania wysokości kursu sprzedaży (kupna) (...), które nie doznawało żadnych ograniczeń. W żadnym postanowieniu umowy nie sprecyzowano sposobu ustalania kursu wymiany walut wskazanego w tabeli kursów banku. W szczególności postanowienia przedmiotowej umowy nie przewidują wymogu, aby wysokość kursu ustalonego przez Bank pozostawała w określonej relacji do aktualnego kursu (...) ukształtowanego przez rynek walutowy lub na przykład kursu średniego publikowanego przez Narodowy Bank Polski. Oznacza to, że Bankowi pozostawiona została dowolność w zakresie wyboru kryteriów ustalania kursu (...) w swoich tabelach kursowych, a przez to kształtowania wysokości zobowiązań klientów, których kredyty waloryzowane są kursem (...). Samo sprecyzowanie momentu waloryzacji (godzina 14.50 w dniu spłaty raty) nie stanowi wystarczającego zabezpieczenia interesów konsumenta. Czynniki obiektywne, a zatem

sprawdzalne z punktu widzenia konsumenta, jak w szczególności wysokość rynkowych kursów wymiany (...), tylko częściowo wpływają na ostateczny koszt kredytu ponoszony przez konsumenta. Kurs sprzedaży waluty obcej określony w tabeli kursowej Banku zawiera bowiem marżę kupna lub sprzedaży, która to wartość jest zależna wyłącznie od woli Banku. Tymczasem jak wskazywał Sąd Najwyższy wykorzystanie mechanizmu waloryzacji jest dopuszczalne w umowach z konsumentami o ile waloryzacja dokonywana jest według zobiektywizowanych wskaźników, na które żadna ze stron nie ma wpływu. Klauzula waloryzacyjna nie jest abuzywna, jeśli każda ze stron umowy może samodzielnie obliczyć wysokość zwaloryzowanego świadczenia jeśli sięgnie do powszechnie dostępnych danych o wskaźnikach, które ma odnieść do kwoty bazowej (por. wyrok SN z 2 kwietnia 2015 roku, sygn. akt I CSK 257/14).

W omawianej sprawie wymiany walutowe odbywały się jedynie „na papierze”, dla celów księgowych, natomiast do faktycznego transferu wartości dewizowych w którąkolwiek stronę nie dochodziło. W efekcie różnica pomiędzy kursem zakupu danej waluty a kursem sprzedaży tej waluty przez bank, ustalanych wyłącznie przez pozwanego, stanowiła jego dochód, zwiększający dodatkowo koszty kredytu dla klienta. W tym mechanizmie zauważalna była sprzeczność postanowienia § 11 ust. 4 umowy z dobrymi obyczajami, stanowiąc rażące naruszenie interesów powodów.

Wprowadzone przez pozwanego Bank do umowy kredytowej zawartej z powodami klauzule waloryzacyjne nie odwoływały się do ustalonego w sposób obiektywny kursu (...), lecz pozwalały pozwanemu kształtować ten kurs w sposób całkowicie dowolny. Zarówno w treści umowy jak i w regulaminie nie określono żadnej obiektywnej metody ustalania kursu (...), która pozwalałaby kredytobiorcy ocenić, czy wysokość jego zadłużenia lub wysokość raty kredytowej, którą zobowiązany jest zapłacić, ustalona została przez Bank w sposób zgodny z umową. Przeciwnie, kredytobiorca zobowiązany był zapłacić na rzecz banku ratę kredytową w takiej wysokości, w jakiej określił ją bank. Ustalając kurs (...) bank mógł w sposób dowolny zwiększyć kwotę zadłużenia kredytobiorcy, a także pobrać z jego konta ratę kredytu w wysokości, którą sam ustalił. Umowa kredytowa ani Regulamin nie wprowadzały żadnych ograniczeń w tym zakresie.

Stosowany przez Bank wzorzec umowy narusza rekomendację Komisji Nadzoru Finansowego w zakresie dobrych praktyk, co wynika z naruszenia przez niego wydanej w 2006 roku, a więc przed zawarciem umowy kredytowej stanowiącej podstawę stosunku prawnego między stronami, przez Komisję Nadzoru Bankowego „Rekomendacji S dotyczącej dobrych praktyk w zakresie ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie”. Dokument ten nie stanowił aktu mającego moc powszechnie wiążącą, lecz jego treść wyznaczała granice minimalnych wymagań wobec banków w ich stosunkach z klientami, aby nie naruszały one dobrych obyczajów handlowych (dobrych praktyk) i nie wykorzystywały – zwłaszcza w stosunkach z konsumentami – swojej przewagi kontraktowej. Przy tym zgodnie z zaleceniem Komisji Nadzoru Bankowego, rekomendacja miała zostać wprowadzona w bankach do dnia 1 lipca 2006 roku. W punkcie 5.2.2 przedmiotowego dokumentu przewidziano, iż w każdej umowie, która dotyczy walutowych ekspozycji kredytowych powinny znaleźć się co najmniej zapisy dotyczące m.in. sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego, w szczególności wyliczana jest wartość rat kapitałowo-odsetkowych. W postanowieniu § 11 ust. 4 umowy zawartej między stronami wskazano jedynie termin ustalania kursu waluty, przyjętego do rozliczeń spłaty rat kapitałowo-odsetkowych, nie został natomiast wskazany sposób ustalania tego kursu. Kwestia ta pozostawała nie tylko poza kontrolą, ale przede wszystkim poza wiedzą powodów, którzy do ostatniej chwili nie mieli możliwości oceny wysokości swojego zobowiązania w walucie polskiej na dzień spłaty raty. Taki sposób traktowania klienta jest nie tylko sprzeczny z dobrymi obyczajami, ale także narusza jego interesy w sposób rażący, uzależniając jego sytuację wyłącznie od arbitralnych decyzji banku.

Wskazać należy, że w Rekomendacji S z 2006 r. Komisja Nadzoru Finansowego zaleciła wyraźnie bankom, aby w kredytach waloryzowanych w stosunku do kursu waluty obcej znalazło się określenie sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego, w szczególności, wyliczana jest wartość rat kapitałowo-odsetkowych (pkt. 5.2.2 Rekomendacji S). Zalecenie to zostało powtórzone w Rekomendacji S (II). W przypadku obu rekomendacji powyższe zalecenie (...) nie zostało wprowadzone przez pozwanego Bank. Tymczasem, jak zauważył Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z 7 maja 2013 r. (sygn.akt VI ACa 441/13), „powyższy dokument nie stanowił aktu mającego moc powszechnie wiążącą, lecz treść tego dokumentu wyznaczała granice minimalnych wymagań wobec banków w ich

stosunkach z klientami, aby nie naruszały one dobrych obyczajów handlowych (dobrych praktyk) i nie wykorzystywały – zwłaszcza w stosunkach z konsumentami – swojej przewagi kontraktowej”.

Klauzule waloryzacyjne we wzorcach umownych stosowanych przez Bank mają cechy klauzuli waloryzacyjnej, o której mowa w art. 385¹ § 2 k.c., zgodnie z którym strony mogą zastrzec w umowie, że wysokość świadczenia pieniężnego może zostać ustalona według innego niż pieniądz miernika wartości. W konsekwencji kredyt waloryzowany do waluty obcej jest to kredyt w walucie polskiej, którego wartość zostaje z chwilą wypłaty kredytu lub transzy przeliczona (waloryzowana) na inny miernik wartości, tj. walutę obcą. Takie przeliczenie udzielonego kredytu na inną walutę ma gwarantować bankowi, że spłata udzielonego kredytu nie będzie zależna od zmiany wartości waluty polskiej. W konsekwencji wysokość zadłużenia i rat spłaty w złotych polskich ulega w trakcie obowiązywania umowy kredytowej zwiększeniu lub zmniejszeniu w zależności od relacji tej waluty do przyjętego miernika wartości (waloryzacji), tj. waluty obcej. Nie zmienia to jednak faktu, że tzw. kredyty „denominowane” lub indeksowane do kursu waluty obcej są kredytami w walucie polskiej. Należy zatem stwierdzić, że kredyt jest kredytem w walucie polskiej również wtedy, gdy jest on waloryzowany według waluty obcej, tzn. również wówczas, gdy umowa kredytowa zawiera postanowienie, że wysokość spłacanej kwoty złotówkowej ma być równowartością określonej sumy wyrażonej w walucie obcej.

Na ocenę zasadności roszczenia powodów nie ma wpływu również ustawa z dnia 29 lipca 2011 roku o zmianie ustawy – Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 165, poz. 984 - „ustawa antyspreadowa”). Celem tej ustawy było w przypadku umów o kredyt waloryzowany, wprowadzenie wymogu szczegółowego określenia terminów i sposobu ustalania kursu waluty waloryzacji. Ustawodawca przyjął, że umowa kredytowa zawierająca abuzywne klauzule waloryzacyjne może być sanowana poprzez zwarcie przez strony aneksu określającego szczegółowo sposób ustalania kursu waluty waloryzacji. Wprawdzie pozwany Bank w dniu 1 kwietnia 2009 roku wprowadził zmiany w Regulaminie, jednakże zmienione postanowienia Regulaminu nie usunęły abuzywności waloryzacyjnych postanowień umownych. Pozwany wskazując na czynniki, którymi będzie się kierował ustalając kursy kupna i sprzedaży walut, posłużył się zwrotami nieokreślonymi, których definicji nie można wywieść bezpośrednio z zapisów Regulaminu. Wskazane przez Bank parametry pozostawały nadal na tyle niejasne, że konsument nie tylko na podstawie powszechnie dostępnych danych nie był w stanie samodzielnie obliczyć zwaloryzowanej kwoty, ale nie był w stanie zweryfikować poprawności wyliczeń banku.

Mając na uwadze powyższe, nie może ulegać wątpliwości, że sporne klauzule naruszają dobre obyczaje oraz godzą w stopniu rażącym w interes konsumentów, a przez to stanowią niedozwolone postanowienia umowne w rozumieniu art. 385¹ k.c. Celem klauzul waloryzacyjnych nie jest przysparzanie dochodów jednej ze stron umowy, tylko zachowanie na przestrzeni ustalonego czasu jednolitej wartości wzajemnych świadczeń stron. Tymczasem stosowane przez pozwanego Banku klauzule waloryzacyjne pozwalały mu na stosowanie inaczej ustalanego kursu (...) przy przeliczaniu wypłacanej kredytobiorcy kwoty kredytu na (...), inaczej zaś ustalanego przy obliczaniu wysokości rat kredytowych. Różnica pomiędzy tymi kursami stanowi dodatkowy, niczym nieuzasadniony dochód Banku, zaś dla konsumentów dodatkowy koszt.

Przewidzianą w art. 385¹ k.c. sankcją w przypadku stwierdzenia abuzywnego charakteru postanowień umowy jest ich bezskuteczność wobec konsumenta. Brak mocy wiążącej dotyczy w całości klauzuli niedozwolonej, nie jest więc dopuszczalne uznanie, że jest ona skuteczna w zakresie, w jakim nie naruszałyby kryterium określonego w przepisie art. 385¹ § 1 k.c. Stwierdzenie, że wskazane w pozwie zapisy umowy kredytowej dotyczące waloryzacji świadczenia pieniężnego kredytobiorców są niedozwolonymi postanowieniami umownymi w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. prowadzi do wniosku o braku związania nimi powodów. W przypadku nieważności czynności prawnej art. 58 § 1 k.c. stanowi, że możliwe jest zastąpienie nieważnych postanowień czynności prawnej odpowiednimi przepisami ustawy. Natomiast w stosunku do klauzul niedozwolonych ustawa takiej możliwości nie przewiduje. Skutkiem uznania klauzuli za niedozwoloną jest wyłączenie takiego postanowienia z umowy kredytowej, przy czym umowa funkcjonuje w pozostałym zakresie, zaś postanowienia niedozwolone nie zostają zastąpione innymi normami. Brak jest podstawy prawnej, aby w miejsce niewiążących klauzul waloryzacyjnych stosowanych przez Bank stosować inne kryterium waloryzacji, również wówczas gdyby uznać, że w miejsce niedozwolonych postanowień należy stosować właściwe

przepisy dyspozytywne. W przypadku, którego dotyczy niniejsza sprawa, brak bowiem odpowiednich przepisów dyspozytywnych określających zasady waloryzacji walutowej w umowach kredytowych. W szczególności nie jest dopuszczalna waloryzacja świadczeń wynikających z umowy kredytowej według średniego kursu ustalanego przez NBP.

Analiza treści umowy kredytowej i Regulaminu oraz znajdujących zastosowanie w sprawie regulacji ustawowych pozwala na przyjęcie, że wiążący dla stron mechanizm działania umowy kredytowej polega na tym, że wysokość zadłużenia i rat spłaty nie podlega waloryzowaniu oraz że zarówno zadłużenie, jak i wysokość rat powinny być ustalane jedynie na podstawie wartości udzielonego kredytu w walucie polskiej z uwzględnieniem określonego w umowie oprocentowania, okresu kredytowania, częstotliwości uiszczania rat, a także ewentualnie opłat i prowizji. Zatem konsekwencją niedozwolonego charakteru opisanych postanowień umownych jest to, że umowa kredytowa jest w walucie polskiej bez waloryzacji do waluty obcej.

Konkludując, stwierdzić należy, że wniesione w niniejszej sprawie powództwo dotyczy umowy o kredyt udzielony w walucie polskiej (§ 3.1 Regulaminu), do której wprowadzono klauzulę waloryzacji umownej (art. 385¹ § 2 k.c.), na mocy której wartość świadczenia pieniężnego kredytobiorców wyrażona została w (...). Nadto, skoro klauzula waloryzacyjna ma charakter abuzywny, to klauzula taka jest bezskuteczna, a w konsekwencji waloryzacja jest wyłączona.

W okresie od zawarcia umowy kredytowej Bank realizował przedmiotową umowę w stosunku do powodów stosując niedozwolone klauzule waloryzacyjne. Na podstawie rzeczonych klauzul Bank pobierał od powodów raty spłaty kredytu w zawyżonej wysokości będącej wynikiem zarówno niedozwolonej waloryzacji pozostałego do spłaty długu, jak i samych rat. Mając na uwadze, że stosowanie klauzul umownych dotyczących waloryzacji walutowej w Umowie kredytowej było nieuprawnione, należy stwierdzić, że pobrana przez Bank od powodów nadwyżka ponad kwoty należne obliczone bez zastosowania waloryzacji na podstawie niedozwolonych klauzul waloryzacyjnych stanowi nienależne świadczenie w rozumieniu art. 410 § 2 k.c.

Waloryzacja odbywała się na podstawie kursu kupna (co do przeliczenia zadłużenia) lub sprzedaży (co do waloryzacji wartości wpłat na poczet spłaty) franka szwajcarskiego zgodnie z (...) ustalaną przez zarząd Banku. (...) nie określa kursów średnich, ale kursy kupna i sprzedaży, które z zasady zawierają marżę Banku, ponadto zaś Bank mógł stosować dowolne kryteria ustalania kursów, niekoniecznie związane z aktualnym kursem rynkowym. Jednostronne kształtowanie kursu pozwalało Bankowi na czerpanie dodatkowych korzyści z umów kredytowych przy jednoczesnym zwiększaniu kosztów kredytu dla kredytobiorców. Ponadto niezależnie od kwestii związanych z tzw. spreadem walutowym, kierując się znacznym wzrostem wartości franka szwajcarskiego w stosunku do złotówki na rynku w ostatnich latach, Bank ustalał kurs wskazanej waluty obcej w (...) na coraz wyższym poziomie. Wskazać przy tym należy, że w sytuacji gdy wysokość świadczenia pieniężnego w walucie polskiej waloryzowana jest na podstawie innego miernika (w tym przypadku kursu waluty obcej ustalonego jednostronnie przez podmiot udzielający kredytu), wzrost wartości przyjętego miernika w stosunku do waluty polskiej skutkuje zwiększeniem wysokości świadczenia.

Oba wymienione wyżej czynniki, tj. stosowanie kursu kupna/sprzedaży obejmującego marżę zamiast kursu średniego, ponadto zaś znaczący wzrost wartości (...) w relacji do PLN, powodowały systematyczny wzrost przyjętego miernika waloryzacji, tj. kursu franka szwajcarskiego według (...) Banku. To z kolei powodowało, że Bank wyliczał i pobierał należne raty spłaty kredytu, biorąc za podstawę kryterium waloryzacyjne, które prowadziło do ustalenia wysokości świadczenia na wyższym poziomie, niż miałyby to miejsce, gdyby raty spłaty wyliczano i pobierano zgodnie z treścią Umów o Kredyt Hipoteczny, tj. bez stosowania waloryzacji.

Należności pobrane od powodów z zastosowaniem niedozwolonych klauzul waloryzacyjnych były pobierane przez Bank z rachunku bankowego powodów.

Zastosowana przez ustawodawcę formuła niedozwolonego postanowienia umownego (art. 385¹ § 1 k.c.) oznacza, że pobieranie świadczeń w wykonaniu takiego niewiążącego konsumenta postanowienia nie miało umocowania w umowie. W konsekwencji bezpodstawnie pobrana, zawyżona część odsetek winna być zwrócona według konstrukcji

zwrotu nienależnego świadczenia w rozumieniu art. 410 § 1 k.c., a odpowiedzialność banku lokuje się w płaszczyźnie przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu. W konsekwencji na podstawie art. 410 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 405 k.c. Bank zobowiązany jest do zwrotu na rzecz powodów nienależnego świadczenia.

Wobec powyższego Sąd zasądził solidarnie na rzecz powodów żadaną kwotę.

W myśl art. 359 § 1 k.c. odsetki od sumy pieniężnej należą się tylko wtedy, gdy to wynika z czynności prawnej albo z ustawy, z orzeczenia sądu lub z decyzji innego właściwego organu. W niniejszej sprawie źródłem roszczenia o odsetki jest art. 481 § 1 k.c., zgodnie z którym dłużnik, który nie spełnia świadczenia w odpowiednim terminie dopuszcza się opóźnienia i wierzyciel może żądać odsetek za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego. Odsetki od kwoty należności głównej Sąd przyznał zgodnie z żądaniem powodów – od daty otrzymania odpisu pozwu przez pozwany Bank, tj. od 15 maja 2017 roku.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w oparciu o zasadę odpowiedzialności za wynik postępowania. Pozwany przegrał spór w całości, dlatego też Sąd zasądził od niego na rzecz powodów łącznie kwotę 4.617 zł, na którą złożyły się: 3.600 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa adwokackiego wraz z opłatą od pełnomocnictwa (17 zł) oraz kwotę 1.000 zł z tytułu opłaty od pozwu uiszczonej przez powodów.

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikom stron.